

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Факультет соціальних технологій оздоровлення та реабілітації
Кафедра соціальної роботи

МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до семінарських занять

ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ДРУГОГО РІВНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ «СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ»

за спеціальністю 231 Соціальна робота
галузь знань 23 Соціальна робота

Затверджено
на засіданні кафедри соціальної роботи
Протокол №07 від 06.12.2021 р.

Чернігів 2021

МЕТОДОЛОГІЯ І ОРГАНІЗАЦІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ В СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ. Методичні вказівки до семінарських занять для здобувачів другого рівня вищої освіти. Спеціальності 231 «Соціальна робота» / Укладач: Коленіченко Т.І. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2021. – 28с.

Укладач: КОЛЕНІЧЕНКО ТЕТЯНА ІВАНІВНА,
кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної роботи НУ «Чернігівська політехніка»

Рецензенти: САВЕЛЬЧУК ІРИНА БОРИСІВНА,
доктор педагогічних наук, професор, доцент кафедри соціальної освіти та соціальної роботи НПУ імені М.П. Драгоманова

Відповідальний за випуск: НАГОРНА НАДІЯ СЕРГІЇВНА,
кандидат психологічних наук, доцент,
декан факультету соціальних технологій, оздоровлення та реабілітації НУ «Чернігівська політехніка»

У методичних вказівках представлено мету, завдання, структуру, основний зміст навчальної дисципліни "Методологія і організація наукових досліджень в соціальній роботі", а також схарактеризовано основні компетенції, які формуються в результаті її вивчення. З цією метою надано методичні вказівки для оптимізації роботи здобувачів вищої освіти при підготовці до семінарських занять. До кожної теми запропоновано перелік літератури, яка дозволяє знайти відповіді на теоретичні питання з метою підготовки до виконання семінарських завдань. Для перевірки рівня засвоєння знань з курсу розроблено й запропоновано запитання для самоперевірки.

Методичні вказівки призначено для здобувачів вищої освіти, які навчаються за освітніми програмами «Соціально-правовий захист» та «Соціально-психологічна допомога населенню», «Соціальна реабілітація», викладачів, фахівців з соціальної роботи.

ЗМІСТ

Передмова	
Програма навчальної дисципліни «Методологія і організація наукових досліджень в соціальній роботі».....	
Структура навчальної дисципліни.....	
Теми семінарських занять.....	
Семінарське заняття 1 Наука як основна форма пізнання та продуктивна сила розвитку суспільства	
Семінарське заняття 2 Поняття методології наукового дослідження та його розвиток сучасними соціальними науками	
Семінарське заняття 3 Теорії та підходи щодо вирішення проблем особистості	
Семінарське заняття 4 Підготовка, організація та основні етапи соціального дослідження. Особливості проведення магістерського дослідження	
Семінарське заняття №5 Основні методи досліджень у соціальній роботі	
Семінарське заняття №6 Вимоги до написання змісту, вступу, розділів, висновків та списку використаних джерел до магістерської роботи	
Методи контролю.....	
Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти.	
Шкала оцінювання	
Методи поточного та підсумкового контролю	
Питання до іспиту.....	
Рекомендована література.....	
Інформаційні ресурси.....	

Передмова

Сучасні трансформаційні процеси, які відбуваються в Україні обумовлюють необхідність формування науково обґрунтованих напрямів підвищення конкурентоспроможності майбутніх фахівців соціальної роботи на ринку праці. Зростання обсягів наукової і науково-технічної інформації створює передумови для підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних до самостійної творчої роботи, впровадження у практичну діяльність інноваційних технологій, моделей допомоги і підтримки різних категорій клієнтів. Сучасний фахівець із соціальної роботи повинен володіти глибокими знаннями та конструктивним мисленням для цього йому необхідно досконало володіти методологією наукових досліджень і вмінням практично їх застосувати.

Основною метою **курсу** є створення можливостей для здобувачів вищої освіти опанувати знання з методології та організації наукових досліджень, розвинути уміння та навички дослідницької діяльності у соціальній сфері.

Соціальна робота тісно пов'язана з дослідженнями соціальної сфери. Аналіз та інтерпретація соціальних явищ на основі досліджень, сприяє більш глибокому проникненню соціального працівника у сутність проблеми і наданню ним реальної допомоги.

Одержання науково обґрунтованої інформації щодо проблематики соціального життя суспільства дозволяє більш компетентно та оперативно підходити до її розв'язання, удосконалювати технології, форми і методи соціальної роботи, підвищувати якість послуг, які надають клієнтам установи соціальної допомоги.

Основними завданнями вивчення дисципліни *"Методологія і організація наукових досліджень в соціальній роботі"* є:

- визначити методологічні, теоретичні та етичні засади проведення досліджень в соціальній сфері;
- оволодіння уміннями й навичками планування дослідження у соціальній сфері;
- розкрити умови та особливості застосування рівних методів наукового пізнання дійсності;
- охарактеризувати особливості написання студентських науково-дослідницьких робіт різного рівня;
- сформулювати інтерес у здобувачів вищої освіти до науково-дослідницької діяльності;
- розвивати пізнавальну активність і самостійність студентської молоді.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні

знати:

- фундаментальні концепції методології та сучасні методологічні теорії та підходи;
- види, етапи та особливості проведення досліджень в соціальній сфері;
- умови та особливості застосування рівних методів наукового пізнання дійсності;
- компоненти і принципи розробки програми дослідження;
- методологічні, теоретичні та етичні засади проведення досліджень в соціальній сфері
- особливості написання студентських науково-дослідницьких робіт різного

рівня.

вміти:

- використовувати дані досліджень у практичній діяльності;
- вибирати адекватні методи дослідження й застосовувати їх для вивчення - соціальних явищ;
- розробляти програму дослідження згідно з методологічними й методичними підходами;
- визначати гіпотезу, мету й завдання дослідження;
- здійснювати кількісну й якісну обробку результатів дослідження;
- аналізувати, систематизувати й узагальнювати результати вивчення педагогічних явищ;
- визначати можливості і основні напрями застосування результатів соціальних досліджень у практичній діяльності соціальних служб.

Викладання навчальної дисципліни має проводитися у доступній для здобувачів вищої освіти формі, зважаючи на рівень їх підготовки і складність наукової термінології курсу. Велика кількість годин відводиться на самостійну роботу. Самостійна робота передбачає науковий пошук актуальних проблем навчальної дисципліни *«Методологія і організація наукових досліджень в соціальній роботі»*.

І. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Методологія і організація наукових досліджень в соціальній роботі»

МОДУЛЬ 1. ТЕОРІЯ ТА МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ.

Тема 1. Поняття методології наукового дослідження та його розвиток сучасними соціальними науками.

Поняття наукового пізнання.

Наукове пізнання в житті суспільства. Наукове пізнання й методологія. Логіка наукового дослідження як аналіз сутності та структури наукового пізнання. Емпіричні та теоретичні рівні пізнання. Об'єкт і предмет пізнання. Соціально-педагогічний факт як категорія наукового пізнання.

Поняття методології та методу.

Основні методологічні принципи. Сутність принципу детермінізму, єдності діяльності й розвитку, цілеспрямованості, структурності, комплексності, об'єктивізму, принцип повноти й завершеності дослідження.

Тема 2. Теоретичні основи організації та проведення досліджень у соціальній сфері.

Характеристика соціальної сфери.

Поняття соціального. Соціальна діяльність і соціальні відношення, факти. Система особистості. Соціальна система. Механізм соціалізації індивіда. Механізм зміни соціальної системи. Соціальний статус і соціальна роль. Соціальні норми і цінності. Рівні соціальної взаємодії особистостей.

Дослідження в діяльності соціального працівника.

Особливості досліджень у професійній діяльності соціального працівника. Вивчення особистості, групи, колективу як необхідна умова їх успішної соціалізації. Дослідження у соціальній сфері як основа реалізації особистісного та індивідуального підходів у системі соціальної роботи з населенням. Розробка проекту дослідження. Технологія підготовки програми дослідження.

Постановка проблеми дослідження у соціальній сфері.

Проблема, мета і завдання досліджень у соціальній сфері. Об'єкт і предмет досліджень у соціальній сфері.

Тема 3. Експеримент як складова частина наукового дослідження соціальної дійсності.

Поняття та сутність експерименту в соціальній сфері.

Експеримент як метод досліджень у соціальній сфері. Сутність експерименту як методу наукового пізнання соціальної діяльності. Основні ознаки застосування експериментального методу: втручання в певні соціальні структури й ситуації у процесі експерименту, забезпечення необхідних умов, нейтралізація незапланованих впливів, маніпуляція з окремими елементами ситуації. Гіпотеза і програма експерименту. Способи формування вибіркової сукупності.

Функції та види експерименту.

Функції експерименту: перевірка гіпотез про зв'язки між окремими елементами системи,

Встановлення функціональних і інших залежностей, визначення причинних зв'язків. Основні види експериментів у соціальній сфері: природні і лабораторні; констатуючі; формуючі і контрольні: прості і складні; звичайні і змодельовані;

матеріальні і мислення: пасивні і активні; одно і багатofакторні тощо. Особливості експерименту типу постфактум.

Вибірka. Створення контрольних і експериментальних груп.

Групи досліджуваних в експерименті: контрольна і експериментальна. Методика проведення експерименту. Особливості планування експерименту у дослідженнях в соціальній сфері..

Тема 4. Програма дослідження в соціальній сфері.

Планування дослідження в соціальній сфері.

Організаційно-методичний (календарний) план дослідження. Стратегічний план дослідження і підготовка виконавців.

Змістовні та формалізовані способи дослідження соціальної діяльності.

Популяція і вибіркова сукупність.

Формування вибіркової сукупності досліджуваних. Популяція і вибіркова сукупність. Поняття скринінгу в процесах формування вибірки. Простий випадковий вибір: основа, процедура, характеристика вибіркової сукупності. Систематизована і серійна (гніздова) вибірka. Стратифікована вибірka: поняття, організація, розрахунок характеристик вибірки. Дослідження та їх конкретизація.

Репрезентативність і валідність як вимоги до дослідження.

Репрезентативність як необхідна вимога до вибірки при дослідженні з використанням позаекспериментальних та експериментальних методів.

Модуль 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИХ І СОЦІОЛОГІЧНИХ МЕТОДІВ ЗБОРУ ІНФОРМАЦІЇ В ДОСЛІДЖЕННЯХ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ.

Тема 5. Метод спостереження в соціальних дослідженнях.

Використання методу спостереження в дослідженнях у соціальній сфері.

Спостереження як метод цілеспрямованого, планомірного, певним чином фіксованого сприйняття досліджуваного об'єкту. Наукове і повсякденне спостереження. Ознаки наукового спостереження. Специфічні особливості спостереження. Труднощі спостереження як методу збору інформації. Типові помилки спостерігача. Програма проведення спостереження. Етапи наукового спостереження.

Види спостереження: структуровані й неструктуровані (за ступенем формалізації спостереження), включені і невключені (за місцем спостерігача), польові і лабораторні (за умовами організації), систематичні і випадкові (за регулярністю проведення), довготривалі і короткотривалі, каузальні (причинне) і епізодичні, зовнішні і внутрішні. Техніка й методи організації спостереження. Загальна процедура спостереження. Самоспостереження (інтроспекція). Значення ролі спостерігача для успішного проведення спостереження. Переваги та недоліки методу спостереження. Процедура фіксації результатів в процесі спостереження: система категорій, система ознак, шкала рейтингу. Методи опитування у соціальних дослідженнях.

Опитування як сукупність методів отримання інформації. Вимоги до опитування в соціальних дослідженнях. Бесіда як метод збору фактів у процесі особистого спілкування за спеціально складеною програмою. Використання бесіди як самостійного і допоміжного методу. Види бесіди. Умови успішності бесіди як методу дослідження. Вимоги до бесіди. Основні прийоми встановлення контакту. Анкетування. Анкета. Класифікація питань анкети за змістом, функціями, формою. Використання в анкетуванні шкал відповідей поперечних профілів. Оформлення

анкети. Розміщення питань анкети. Основні вимоги до формулювання питань анкети. Поштові опитування, опитувальні сітки. Інтерв'ю як метод опитування. Інтерв'юер і респондент. Засоби комунікації у процесі інтерв'ю. Різновиди інтерв'ю. Пізнавальні можливості інтерв'ю, достовірність відображення дійсності. Об'єкти опитування (соціальна спільнота, група, колектив, індивід). Предмет опитування (події, факти, мотиви, ціннісні орієнтації тощо). Вимоги до компетенції респондентів. Організація обробки інформації. Масові опитування в соціологічній практиці й вимоги до них. Об'єктивність, надійність та валідність методів опитування.

Тема 6. Рейтингові методи у дослідженнях в соціальній сфері.

Сутність оцінювання. Вибір експертів (компетентних суддів). Поширеність оціночних методів і методик у дослідженнях соціальних явищ і ситуацій. Метод попарного порівняння. Метод експертного оцінювання. Метод незалежних характеристик. Узагальнення результатів за допомогою рейтингу. Переваги і недоліки рейтингу. Забезпечення достовірності одержаної інформації. Типові помилки, до котрих вдаються компетентні судді: помилка великодушності, помилка центральної тенденції, тенденційність, помилка контрасту, близькості, логічна помилка.

Застосування методів математичної статистики для обробки даних дослідження. Метод самооцінки як частковий випадок рейтингу. Самооцінка як прояв самосвідомості. Застосування методу самооцінки при вивченні соціальних ролей особистості. Методика використання методу самооцінки. Поєднання методу компетентних суддів і самооцінки.

МОДУЛЬ 3. КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ У СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРІ,

Тема 7. Методи аналізу документів та продуктів діяльності у соціальних дослідженнях.

Сутність поняття «документ». Класифікація документів. Характеристика статистичних документів. Основні джерела статистичної документації. Характеристика вербальних документів. Відмінності між вербальними і статистичними документами. Характеристика офіційних і неофіційних документів. Специфіка іконографічних, фонетичних документів.

Методи аналізу документів. Особливості традиційного аналізу документів. Недоліки традиційного аналізу документів. Формалізований метод як спосіб переборення суб'єктивізму традиційного методу. Поняття про контент-аналіз. Етапи застосування методу контент-аналізу в соціологічних дослідженнях. Специфіка і методика застосування методу контент-аналізу. Переваги і недоліки контент-аналізу як методу збору інформації. Факторний аналіз як спосіб обробки контент-аналізу. Вимоги до аналізу продуктів діяльності як методу одержання соціальної інформації. Загальні вимоги до складання бібліографічного опису документів (друкованих праць).

Соціометричні методи в соціальних дослідженнях.

Соціометрія як метод наукового дослідження структури взаємостосунків та особливостей організаторської діяльності й комунікативних якостей особистості. Поняття ауто соціометрії. Реальний та рефлексивний статус; аутосоціоматриця; аутосоціограма. Переваги і недоліки соціометричного методу у соціально-педагогічних дослідженнях.

Поняття страто метричного методу визначення рівня міжособистісних стосунків у групі. Використання соціометрії при вивченні референтних груп (референтометрія).

Основні правила побудови соціометричного тесту. Процедура проведення соціометричного дослідження. Соціограма як спеціальний малюнок, діаграма, котра відображає цілісну картину взаємостосунків.

Методика обробки даних і аналізу результатів дослідження в соціальній сфері.

Кількісна і якісна інтерпретація досліджень у соціальній сфері. Обробка даних, визначення методів статистичного аналізу. Метод первинної статистичної обробки. Метод вторинної статистичної обробки. Способи графічного і табличного представлення результатів експерименту. Можливості використання математичних методів у соціально-педагогічних дослідженнях. Ймовірнісний характер соціальних явищ, багатозначність зв'язків між причиною і наслідком та їх статистичні залежності. Поняття виміру як встановлення відповідності між явищами й числами. Шкали вимірювань. Графічна ілюстрація результатів дослідження у вигляді діаграм, гістограм, полігонів.

Тема 8. Опис та інтерпретація результатів дослідження в соціальній сфері.

Обробка даних опитування. Процедура обробки анкет, рейтингу. Вибір комп'ютерних програм обробки даних дослідження. Сутність обробки результатів досліджень як перехід від «окремих даних» до «соціальної інформації». Визначення шляхів такого переходу як основне завдання дослідника. Процедура статистичної обробки даних.

Зміст та якісна інтерпретація кількісних характеристик досліджуваного явища. Підвищення ступеня вірогідності та об'єктивності оцінки одержуваних експериментальних даних. Літературне оформлення отриманих дослідницьких матеріалів. Обґрунтування висновків і рекомендацій.

II. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин для денної / заочної форми навчання					
	Всього	у тому числі				
		Лек.	Прак.	Лаб.	Інд.	СРС
1	2	3	4	5	6	7
Змістовий модуль 1. Теорія та методологія наукового дослідження						
Тема 1. Поняття методології наукового дослідження та його розвиток сучасними соціальними науками	12/11	2/2	2	-	-	8/9
Тема 2. Теоретичні основи організації та проведення досліджень в соціальній сфері	12/11	2	2/2	-	-	8/9
Тема 3. Експеримент як складова частина наукового дослідження соціальної дійсності	12/9	2	2	-	-	8/9
Тема 4. Програма дослідження в соціальній сфері	10/13	2/2	2/2	-	-	6/9
Разом за змістовим модулем 1	46/44	8/4	8/4	-	-	30/36
Змістовий модуль 2. Характеристика психолого-педагогічних і соціологічних методів збору інформації в дослідженнях соціальної сфери						
Тема 5. Метод спостереження в соціальних дослідженнях	19/20	2	2/2	-	-	15/18
Тема 6. Рейтингові методи дослідження у соціальній сфері	19/18	2	2	-	-	15/18
Разом за змістовим модулем 2	38/38	4	4/2			30/36
Змістовий модуль 3. Кількісні та якісні методи дослідження у соціальній сфері						
Тема 7. Методи аналізу документів та продуктів діяльності у соціальних дослідженнях	18/20	2/2	1			15/18
Тема 8. Опис та інтерпретація результатів дослідження в соціальній сфері.	18/18	2	1			15/18
Разом за змістовим модулем 3	36/38	4/2	2	-	-	30/36
Усього годин за дисципліну	120/120	16/6	14/6	-	-	90/108

III. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Наука як основна форма пізнання та продуктивна сила розвитку суспільства	2
2	Тема 2. Поняття методології наукового дослідження та його розвиток сучасними соціальними науками	2
3	Тема 3. Теоретичні основи організації та проведення досліджень в соціальній сфері. Психологічні теорії та підходи щодо	2

	особистості	
4	Тема 4. Підготовка, організація та основні етапи соціального дослідження. Особливості проведення магістерського дослідження	4
5	Тема 5. Основні методи досліджень у соціальній роботі	2
6	Тема 6. Вимоги до написання змісту, вступу, розділів, висновків та списку використаних джерел до кваліфікаційної роботи	2
Разом		14

Семінарське заняття 1

Наука як основна форма пізнання та продуктивна сила розвитку суспільства (2 год)

1. Сутність, завдання, предмет та функції науки.
2. Етапи становлення та розвитку науки. Наука ХХ і початку ХХІ ст.
3. Теоретичні та методологічні принципи науки.
4. Наукознавство та класифікація наук.
5. Філософський рівень методології.
6. Загальнонауковий рівень методології.
7. Конкретнонауковий рівень методології.

Ключові слова: наука, форми пізнання, розвиток суспільства, предмет науки, функції науки, етапи становлення науки, наукознавство.

Питання для обговорення

1. Що відрізняє науку від інших способів пізнання світу?
2. Яким чином відбувається процес створення нових наукових дисциплін?
3. Які функції виконує наука у житті суспільства?
4. Які риси характеризують класичну науку?
5. Які зміни у структурі й засадах науки відбувалися протягом її класичного періоду?
6. Які зміни у ставленні до методів дослідження відбулися у період неklasичної науки?
7. Як М. Вебер характеризує мету і завдання неklasичної науки порівняно з класичною?
8. Як і чому змінилось ставлення до соціогуманітарних наук у постнеklasичну епоху?

Завдання для студентів

1. Опрацюйте статтю та висловіть свої думки з прочитаного та схарактеризуйте власне бачення ролі науки у сучасному суспільстві

О.Руденка "Погляд на науку як на соціокультурний феномен"

http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/Rudenko/statya_ukr.htm.

2. Опрацюйте статтю та висловіть свої думку щодо прочитаного Н.Л.Зглінської "Зміна парадигм у науковому пізнанні"

http://www.filosof.com.ua/Jornel/M_68/Zglinska.pdf

Підготувати презентацію на тему «Наукові підходи дослідження як методологічна основа наукового пізнання»:

1. Системний підхід
2. Аксиологічний підхід
3. Екосистемний підхід
4. Клієнтцентрований підхід
5. Структурно-функціональний підхід
6. Діяльнісний підхід
7. Середовищний підхід
8. Підхід конструктивізму
9. Структурно-діяльнісний підхід
10. Культурологічний підхід
11. Концепція “механічної” та “органічної” солідарності Е. Дюркгейма
12. Структуриний-функціоналізм (Т. Парсонс)
13. Праксеологічний підхід

ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНИЙ ДИКТАНТ

1. Методологія – це вчення ...
2. Фундаментальна методологія – це вищий рівень ...
3. Загальнонаукова методологія, на відміну від загальнофілософської, використовується ...
4. Конкретнонаукова методологія – це особлива галузь знань, яка є ...
5. Підхід – це комплекс ...
6. Хронологічний підхід – в основі цього підходу ...
7. Термінологічний підхід – в основу цього підходу покладено ...
8. Системний підхід – сутність його полягає у ...
9. Праксеологічний підхід – це здатність ...
10. Формальний підхід – сутність його полягає у тому, що ...
11. Аналіз – це метод дослідження сутність якого полягає ...
12. Синтез – ...
13. Індукція – ...
14. Дедукція – ...
15. Аналогія – ...
16. Моделювання – ...
17. Наукова ідея – це ...
18. Теорія – це форма ...
19. Факти – це ...
20. Категорії – найбільш загальні і фундаментальні поняття, які ... Аксиоми – положення, які ...
21. Постулати – це ...
22. Принципи – це ...

Рекомендована література:

1. Єріна А.М., Захотай В.Б., Єрін Д.Л. Меодологія наукових досліджень: [навчальний посібник]. Київ : центр навчальної літератури. 2004. 212 с.
2. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: [навчальний посібник] К. : ВД «Професіонал». 2005. 240с.
3. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: [навчальний посібник]. К. : Кондор. 2009. 206 с.
4. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : Навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово». 2003. 240 с.
5. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково–дослідницької діяльності: [підручник] – [5–е вид.]. К.: ВД «Професіонал». 2007. 240 с.

Семінарське заняття 2

Поняття методології наукового дослідження та його розвиток сучасними соціальними науками (2 год)

1. У чому полягає процес наукового пізнання? Схарактеризуйте пізнання, його види та структурні елементи.
2. Якими ознаками характеризується наукова діяльність?
3. Яка структура формування теорії? Дайте визначення наукової ідеї, гіпотези, теорії, закону.
4. Що таке суб'єкт та предмет наукової діяльності.
5. Які структурні елементи теорії пізнання? Дайте визначення поняття, положення, судження. Сучасна гносеологія як методологія наукового пізнання.
6. Історичний процес формування напрямів методології наукового пізнання до ХХІ століття.

Ключові слова: гносеологія, наукове пізнання, метафізичний метод, критерії науковості, діалектичний метод.

Питання для обговорення

1. Визначити ознаки класичної та некласичної науки.
2. За якими ознакам можна провести класифікацію наук?
3. Які існують форми організації наукового знання.
4. Які можна виділити закономірності розвитку науки?
5. Розкрийте зміст загальнонаукових методів наукового пізнання?
6. Проаналізуйте пріоритетні напрями розвитку сучасної української науки.

Завдання для студентів

1. *Опрацюйте статтю та висловіть свої думку щодо прочитаного О.П. ПУНЧЕНКО Методологічні новації у сучасному науковому пізнанні <http://vestnikzgia.com.ua/article/viewFile/24912/22375>*
2. *Опрацюйте статтю та висловіть свої думку щодо прочитаного Василь Лусий Діалектика і методи наукового пізнання // Вісник Львів. ун-ту visnyk lviv univ. Серія філос. Ser. Philos. 2010. Вип. 13. С. 20–28*

Перелік тем для реферату

1. Історія розвитку наук
2. Історія розвитку психологічної науки

Рекомендована література

6. Горlach М.І. Виникнення і закономірності розвитку науки. Філософія. – Х.: Консум. 2000. 672 с. URL: <http://ukrkniga.org.ua/ukrkniga-text/772/94/>
7. Іщенко, М.П. Філософія науки: питання теорії і методології: - К. : УБС НБУ. 2010. 442 с.
8. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: [навчальний посібник]. К. : ВД «Професіонал». 2005. 240с.
9. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: [навчальний посібник]. К.: Кондор. 2009. 206 с.
10. Мовчан, С. П. Основи філософії науки: навч. посіб. Х. : ХНАДУ. 2016. 339 с.
11. Муратова, І. А.. Філософські проблеми наукового пізнання. К. : НТУУ "КПІ". 2011. 140 с.
12. Ратніков, В. С. Основи філософії науки і філософії техніки. 2012. 290 с.
13. Самардак, М. М. Філософія науки. Напрями, теми, концепції : навч. посіб. К. : Парапан. 2016. 203 с
14. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: [посібник] / К. : Академвидав. 2004.– 208 с.
15. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: [підручник] – [5-е вид.]. К.: ВД «Професіонал». 2007. 240 с.

Семінарське заняття 3

Теорії та підходи щодо вирішення проблем особистості

1. Психологія як психологічний підхід.
2. Теорія навчання, або біхевіористичний підхід.
3. Когнітивний підхід.
4. Теорія росту.
5. Теорія мотивацій Макклелланда-Аткінсона.
6. Теорія само-узгодженості.
7. Теорія поля.

Ключові слова: теорія, підхід, мотивація, лідерство, команда, когнітивний, біхевіоризм.

Питання для обговорення

1. Соціальний суб'єкт і соціальні інституції суспільства.
2. Цінності та структура ціннісного середовища.
3. Системний аналіз малої (команди) і великої (формування) груп та масових зібрань.
4. Мікропідхід: закономірності спілкування та взаємодії.
5. Лідерство і керівництво в команді (малій групі).

6. Соціально - психологічний клімат у команді.

Підготувати презентацію на тему

1. Макропідхід: особистість у статистиці; інваріантні параметри особистості.
2. Мікропідхід: пояснення механізмів реалізації потреб. Когнітивний дисонанс

Рекомендована література:

1. Багрій, Ярослав Психоаналіз: навч. посіб. / Я. Т. Багрій. — К.: ДП “Вид. дім “Персонал”, 2016. — 138 с. — Бібліогр. : с. 135–137. URL: <https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/psihoanaliz.pdf>
2. Особистість у розвитку: психологічна теорія і практика : монографія / за ред. С. Д. Максименка, В. Л. Зливкова, С. Б. Кузікової. – Суми : Вид-во СумДПУ імені А.С. Макаренка, 2015. – 430 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/10836/1.pdf>
3. Роберт Фрейджер - Теории личности и личностный рост. Психология. 2004. 423 с.
4. Столяренко О. Б. Психологія особистості. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 280 с. URL: <https://filos.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2020/03/Psykholohia-osobystosti.-Stoliarenko-O.-B..pdf>
5. Сучасні дослідження когнітивної психології (ICRACP 2020): матеріали наук.-практ. конф., м. Острого, 15 травня 2020 р. Острого: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2020. 76 с URL: <https://eprints.oa.edu.ua/8347/1/%D1%97-ICRACP-2020.pdf>
6. Управління персоналом / С. І. Самигін, П. П. Кошкін, В. В. Ратієв, Л. Г. Швець. 2-е изд. Ростов н / Д: Фенікс, 2006. С. 296-297. URL: https://stud.com.ua/166029/ekonomika/teoriya_klellanda_atkinsona
7. Циба В. Т. Теоретичні засади соціальної психології: системний підхід : монографія. — К. : Університет «Україна», 2011. — 359 с. URL: https://uu.edu.ua/upload/Osvita/Navch_metod_d_t/Navch_metod_materiali/Psyhologiya/Teoretichni_zasadi_Tsiba.pdf

Семінарське заняття 4

Підготовка, організація та основні етапи соціального дослідження. Особливості проведення магістерського дослідження (2 год)

1. Розробка програми дослідження, її призначення і основні функції, основні частини програми: методологічна і методична.
2. Проблемна ситуація дослідження у сфері соціальної роботи. Процес перекладу проблемної ситуації у формулювання проблеми. Класифікація проблем у сфері соціальної роботи. Визначення мети і задач дослідження у сфері соціальної роботи.
3. Визначення об'єкта і предмета дослідження. Необхідні характеристики об'єкта. Формулювання гіпотез дослідження. Види гіпотез. Основні вимоги, що пред'являються до гіпотези.
4. Визначення об'єму вибірки у закладах соціальної роботи. Генеральна сукупність і вибіркова сукупність. Репрезентативна вибірка. Оптимальний об'єм вибірки. Види вибірок. Основні правила для побудови надійної вибірки.

6. Особливості проведення магістерського дослідження. Види дослідження (пілотний етап, констатувальний та формувальний етап).

Ключові слова: дослідження, наукове дослідження, соціологічне дослідження, види досліджень, проблемна ситуація, об'єкт, предмет, мета, завдання, гіпотеза, вибірка.

Завдання для студентів

1. Опрацюйте у навчальному посібнику «Методика та організація наукових досліджень»: навч посіб. / [О.П. Кириленко, В.В. Письменний, Н.М. Ткачук та ін] ; за ред О.П. Кириленко . – Тернопіль : Видавн. – поліграф. Центр ТНЕУ. - Економічна думка», 2012. – 196 с. сторінки 43-51 та визначте:

- 1.1. Основні стадії дослідження
- 1.2. Принципи здійснення наукових досліджень
- 1.3. Економічну ефективність наукових досліджень

Запитання для самоконтролю

1. Загальна схема наукового дослідження
2. Яка мета наукових досліджень?
3. Вибір проблеми дослідження. Обґрунтування теми, дослідження, його актуальності та новизни.
4. Які дослідження відносять до фундаментальних?
5. Які дослідження відносять до прикладних?
6. Охарактеризуйте етапи виконання наукового дослідження

Рекомендована література

7. Єріна А.М., Захотай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: [навчальний посібник]. Київ: центр навчальної літератури. 2004. 212 с.
8. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: [навчальний посібник]. К.: ВД «Професіонал». 2005. 240с.
9. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: [навчальний посібник]. К.: Кондор. 2009. 206 с.
10. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: [навчальний посібник]. К.: Центр навчальної літератури. 2003. 116 с.
11. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: [посібник]. К: Академвидав. 2004. 208 с.
12. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень - Навчальний посібник. Київ: Видавничий Дім «Слово». 2003. 240 с – URL: <https://refdb.ru/look/1193264-pall.html>
13. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: [підручник] – [5-е вид.]. К.: ВД «Професіонал». 2007. 240 с.

Семінарське заняття 5

Основні методи досліджень у соціальній роботі

(4 год)

1. Класифікація методів дослідження (філософські, психологічні, соціологічні, соціально-педагогічні, математичні).

2. Теоретичні методи дослідження їх класифікація та характеристика.
3. Емпіричні методи дослідження їх класифікація та характеристика.
4. Метод опитування в соціальній роботі. Види методу опитування.
5. Анкетування як провідний метод в соціальній роботі.
6. Застосування методу інтерв'ю (бесіди) в соціальній роботі. Специфіка інтерв'ю (бесіди) в соціальній роботі. Переваги і недоліки методу інтерв'ю.
7. Якісні методи дослідження.
8. Кількісні методи дослідження.

Ключові слова: методи дослідження, теоретичні методи дослідження, емпіричні методи дослідження, метод опитування.

Завдання для студентів

1. Розробіть анкету для діагностики проблеми у клієнта (виберіть об'єкт дослідження і проблему дослідження самостійно)

2. Опрацюйте статтю та висловіть свої думку щодо прочитаного

Юлія ОВОД ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ

file:///C:/Users/%D0%A2%D0%B0%D0%BD%D1%8F/Downloads/znpnadpcpn_2016_3_18.pdf

3. Опрацюйте статтю та висловіть свої думку щодо прочитаного

Р.Х. Вайнола КЛАСИФІКАЦІЙНІ ПІДХОДИ ДО ХАРАКТЕРИСТИКИ ТЕХНОЛОГІЙ СОЦІАЛЬНОЇ ТА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ РОБОТИ

<http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/7259/1/Vaynola.pdf>

Запитання для самоперевірки

1. Поняття наукового методу та його основні риси.
2. Загальнонаукові методи дослідження.
3. Конкретно-наукові та спеціальні методи.

Рекомендована література

1. Білуха М.Т. Методологія наукових досліджень : підр. К. : АБУ. 2002. С.57-62.
2. Класифікація методів наукових досліджень на рівні суб'єктів агробізнесу / Чорний Г.М., Худолій Л.М., Ларіна Я.С., Міщенко І.А. / Економіка АПК. 2015. № 12 С. 121 URL: <http://eapk.org.ua/contents/2015/12/121>
3. Колотило А.М. Основи наукових досліджень : конспект лекцій. Х. : ХНАМГ. 2011. С.26.
4. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. К. : Кондор. 2006. С.87.
5. Марцин В.С., Міщенко Н.Г., Даниленко О.А. та ін. Основи наукових досліджень: Навчальний посібник / Л.: Ромус-Поліграф. 2002. 128 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-162.html>
6. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень : підр. [2-ге вид. перероб. і доп.]. К. : Знання. 2007. С.88.

7. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: [посібник]. К.: Академвидав. 2004. 208 с.
8. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень : навч. посіб. К. : Видавничий Дім «Слово». 2004. С.79.
9. Цехмістрова Г.С. Основи наукових досліджень - Навчальний посібник / Київ: Видавничий Дім «Слово». 2003. 240 с URL: <http://www.info-library.com.ua/books-book-96.html>
10. Чмиленко, Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» [Текст]. Д.: РВВ ДНУ. 2014. 48 с. URL: <http://kist.ntu.edu.ua/textPhD/mond.pdf>
11. Шейко В.М., Кушнарченко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: [підручник] – [5-е вид.]. К.: ВД «Професіонал». 2007. 240 с.
12. Э. Сидоренко В.К., Дмитренко П.В. Основи наукових досліджень. Навч.пос. К.: РННЦ «ДІНІТ». 2000. 259 с.

Семинарське заняття 6.

Вимоги до написання змісту, вступу, розділів, висновків та списку використаних джерел до кваліфікаційної роботи (2 год)

1. Вступ як складова кваліфікаційної роботи. Умовні складові вступу.
2. Правила написання вступу до кваліфікаційної роботи.
3. Вимоги до написанні першого розділу кваліфікаційної роботи.
4. Вимоги до написання другого та третього розділів кваліфікаційної роботи.
5. Вимоги до написання висновків до розділів кваліфікаційної роботи та загальних висновків.
6. Технічні вимоги до оформлення текстової частини кваліфікаційної роботи.
7. Правила оформлення списку посилань.

Ключові слова: складові кваліфікаційної роботи, вступ, розділи кваліфікаційної роботи, висновки, оформлення кваліфікаційної роботи, список посилань.

Завдання для студентів

1. Опрацюйте автореферат та висловіть свої думку щодо прочитаного

Білик Наталія Михайлівна СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ТЕХНОЛОГІЯ МЕДІАТОРСТВА У ВИРІШЕННІ КОНФЛІКТІВ МІЖ МОЛОДШИМИ ПІДЛІТКАМИ

http://www.npu.edu.ua/images/file/vidil_aspirant/avtoref/%D0%9A_26.053.09/Bilyk.pdf

2. Опрацюйте автореферат та висловіть свої думку щодо прочитаного

Сахно Світлана Віталіївна ОСОБЛИВОСТІ РЕФЛЕКСІЇ ЖІНОК, ЗАСУДЖЕНИХ ДО ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

http://inpsy.naps.gov.ua/files/pdf/avtoreferat_sahno_1497006513.pdf

Запитання для самоперевірки

1. Які завдання повинен ставити перед собою ставить автор кваліфікаційної роботи?
2. Опишіть основні етапи написання кваліфікаційної роботи.
3. Яким чином відбувається вибір теми кваліфікаційної роботи?

Рекомендована література

1. Онуфрієнко Г.С. Науковий стиль української мови: навч.пос. URL: http://b-ko.com/book_229.html
2. Семенов О.М. Культура наукової української мови: навч. посіб. К. : ВЦ «Академія». 2010. 216 с.
3. Довідник здобувача наукового ступеня: Зб. нормат. док. та інформ. матеріалів з питань атестації наук. кадрів вищої кваліфікації / Ю.І. Цеков – К.: Ред. «Бюл. Вищої атестац. коміс. України»: Вид-во «Толока». 2004. 69с.
4. Єріна А.М., Захотай В.Б., Єрін Д.Л. Методологія наукових досліджень: [навчальний посібник]. Київ: центр навчальної літератури. 2004. 212 с.
5. Ковальчук В.В., Моїсєєв Л.М. Основи наукових досліджень: [навчальний посібник]. К.: ВД «Професіонал». 2005. 240с.
6. Крушельницька О.В. Методологія та організація наукових досліджень: [навчальний посібник]. К.: Кондор. 2009. 206 с.
7. Філіпенко А.С. Основи наукових досліджень. Конспект лекцій: [посібник]. К.: Академвидав. 2004. 208 с.
8. Шейко В.М., Кушнарєнко Н.М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності: [підручник] – [5-е вид.]. К.: ВД «Професіонал». 2007. 240 с.

IV. Методи контролю

Оцінювання знань ЗВО здійснюється відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”, погодженого вченою радою НУ “Чернігівська політехніка” (протокол № 6 від 31.08.2020 р.) та введеного в дію наказом ректора НУ “Чернігівська політехніка” від 31.08.2020 р. №26.

З дисципліни ЗВО може набрати до 70% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 30% підсумкової оцінки – на заліку (1 семестр)/ екзамену (2 семестр). Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із ЗВО під час лекцій та консультацій та опитувань ЗВО під час проведення семінарських занять. Результати поточного контролю за відповідний модуль оприлюднюються викладачем на наступному аудиторному занятті. Бали, які набрані ЗВО під час модульних контролів, складають оцінку поточного контролю.

Семестровий контроль у вигляді *диференційного заліку/екзамену* проводиться під час сесії з двома запитаннями (по 15 балів максимум за кожне). Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання підсумкових результатів поточного контролю до оцінки за залік/екзамен. Взаємозв'язок між набраними балами і оцінкою наведений у розділі 12. В випадку повторного складання заліку/екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний залік/екзамен складається з трьома питаннями: двома теоретичними (по 30 балів максимум за кожне) та одним практичним (40 балів максимум). Питання до заліку знаходяться у пакеті документів на дисципліну.

У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав в повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи та не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання заліку/екзамену під час сесії, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”». Повторне складання заліку з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. За результатами семестру в залікову відомість виставляється оцінка відповідно до шкали оцінювання, що наведена в наступному розділі.

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на «Кодексі академічної доброчесності Національного університету “Чернігівська політехніка”», погодженого вченою радою НУ “Чернігівська політехніка” (протокол № 6 від 31.08.2020 р.) та введеного в дію наказом ректора НУ “Чернігівська політехніка” від 31.08.2020 р. №26.

V. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти Поточний контроль за модулями

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю	К-ть годин	Кількість балів отриманих за 1 пару (2 год)
Змістовий модуль 1. Теорія та методологія наукового дослідження		

Тема 1. Поняття методології наукового дослідження та його розвиток сучасними соціальними науками	2	0...5
Тема 2. Теоретичні основи організації та проведення досліджень в соціальній сфері	2	0...5
Тема 3. Експеримент як складова частина наукового дослідження соціальної дійсності	2	0...5
Тема 4. Програма дослідження в соціальній сфері	2	0...5
Загальна кількість балів за семінарські заняття		0...20
Модульна контрольна робота		0...10
Загальна кількість балів за I модуль		0...30
Змістовий модуль 2. Характеристика психолого-педагогічних і соціологічних методів збору інформації в дослідженнях соціальної сфери		
Тема 5. Метод спостереження в соціальних дослідженнях	2	0...5
Тема 6. Рейтингові методи дослідження у соціальній сфері	2	0...5
Загальна кількість балів за семінарські заняття		0...10
Загальна кількість балів за II модуль		0...10
Змістовий модуль 3. Кількісні та якісні методи дослідження у соціальній сфері		
Тема 7. Методи аналізу документів та продуктів діяльності у соціальних дослідженнях	1	0...5
Тема 8. Опис та інтерпретація результатів дослідження в соціальній сфері.	1	0...5
Загальна кількість балів за семінарські заняття		0...10
Модульна контрольна робота		0...10
Загальна кількість балів за III модуль		0...20
Зважена семестрова оцінка	14 год	0...60

VI. Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C	задовільно	
66-74	D	задовільно	
60-65	E	задовільно	не зараховано
0-59	FX	незадовільно	

VII. МЕТОДИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Робота на практичному занятті

Усне опитування – це найбільш поширеніший метод перевірки рівня засвоєння теоретичних знань у навчальній діяльності. Його використання сприяє оволодінню логічним мисленням, формуванню та розвитку навичок аргументувати, висловлювати свої думки грамотно, переконливо обстоювати власну думку. Даний вид опитування передбачає відповіді студентів на визначені викладачем запитання практичного заняття.

Максимальна кількість балів, яку студент може набрати на практичному занятті із даного виду опитування передбачена робочою програмою навчальної дисципліни.

Вирішення практичних ситуаційних завдань проводиться на занятті за допомогою використання методу груп. Студентів ділять на групи та пропонується проблемне запитання чи реальна практична ситуація, яка потребує вирішення. Студенти за допомогою метода дискусії обговорюють проблему зазначену викладачем і презентують спільне вирішення проблеми.

Оцінюючи вирішення поставленої проблеми, викладач керується такими критеріями: повнота та послідовність відповіді, правильність нормативного та наукового обґрунтування, можливість поєднання теоретичного матіюлу в реальній проблемній ситуації.

Експрес-опитування на практичному занятті проводиться на початку кожного заняття (5–10) хвилин. Студентам пропонується дати письмові відповідь на одне запитання із попереднього практичного заняття.

Метою проведення письмового опитування є перевірка залишкових знань студентів до попереднього практичного заняття та вміння змістовно та коротко викласти окремі питання теми.

Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями: повнота, правильність та стислість відповіді, логіка і аргументованість викладу думок.

Модульний контроль

Відповідно до програми навчальної дисципліни викладач проводить три письмових роботи за результати вивчення кожного змістового модуля. Кожна письмова робота може включати теоретичні питання та практичні завдання. Питання письмової роботи охоплюють всі теми відповідного змістового модуля. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати за результатами однієї письмової роботи становить 10 балів.

Підсумкова контрольна робота проводиться раз на семестр за результатами вивчення всіх змістових модулів.

Вона включає у себе теоретичне та практичне питання. Завдання контрольної роботи включають питання з тем, які передбачені планом для самостійного вивчення.

Про проведення підсумкової роботи студенти попереджаються не менш як за тиждень. З переліком тем, питання з яких буде винесено на контрольну роботу, студенти теж ознайомлюються завчасно.

Відповідь на теоретичне питання повинна повністю його розкривати, але разом з тим бути лаконічною. Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів студентам надається можливість ознайомитись з власними роботами та завданнями для них, і при необхідності оспорити результати контрольної роботи.

VIII. ПИТАННЯ ДО ІСПИТУ

1. Сутність, завдання, предмет та функції науки.
2. Загальні положення про магістерську роботу.
3. Етапи становлення та розвитку науки. Наука ХХ і початку ХХІ ст.
4. Сучасна гносеологія як методологія наукового пізнання.
5. Історичний процес формування напрямів методології наукового пізнання до ХХІ століття.
6. Метафізичний метод пізнання та притаманні йому критерії науковості.
7. Діалектичний метод пізнання та філософствування.
8. Розробка програми дослідження, її призначення і основні функції, основні частини програми: методологічна і методична.
9. Визначення об'єкта і предмета дослідження. Необхідні характеристики об'єкта. Формулювання гіпотез дослідження. Види гіпотез. Основні вимоги, що пред'являються до гіпотези.
10. Генеральна сукупність і вибіркова сукупність. Репрезентативна вибірка. Оптимальний об'єм вибірки. Види вибірок. Основні правила для побудови надійної вибірки.
11. Застосування анкетування в соціальній роботі
12. Структура анкети. Правила побудови анкети
13. Застосування інтерв'ю (бесіди) в соціальній роботі. Переваги і недоліки методу інтерв'ю.
14. Вимоги до написання розділів основної частини магістерської роботи.
15. Класифікація інтерв'ю: розвідувальне, контрольне, основне інтерв'ю.
16. Види аналізу документів.
17. Використання контент-аналізу в соціальній роботі. Вибір необхідних видів документів для проведення дослідження. Етапи проведення контент-аналізу.
18. Поняття фокусних груп. Фокус-група – якісний метод дослідження.
19. Етапи проведення наукового дослідження.
20. Загальні положення про магістерську роботу, вимоги до рівня наукового дослідження.
21. Застосування методу анкетування в соціальній роботі наведіть приклади
22. Історичний процес формування напрямів методології і наукового пізнання до ХХІ століття.
23. Назвіть вимоги до оформлення основної частини магістерської роботи.
24. Назвіть та охарактеризуйте методи, що застосовуються на емпіричному та теоретичному рівнях пізнання.
25. Наукова проблема та структурні елементи наукової теорії.
26. Наукова теорія, її функції та роль у науковому пізнанні.
27. Обґрунтуйте переваги та недоліки використання методів «снігового нальоту», «мозкового штурму» та «метод Дельфі» при вирішенні соціальних проблем.
28. Обґрунтуйте поняття «соціальна проблема» через призму проведення соціологічного дослідження (як потрібно сформулювати соціальну проблему, що є об'єктом соціологічного дослідження, що є предметом соціологічного дослідження).
29. Обґрунтуйте, в чому полягає ефективність результатів наукового дослідження.

30. Обґрунтуйте, в чому полягає особливість мобільної соціальної роботи при вирішенні соціальних проблем.
31. Охарактеризуйте основні функції та етапи соціологічного дослідження.
32. Поняття та зміст рівнів наукового дослідження.
33. Розкрийте важливість використання методу «ведення випадку» при вирішенні соціальних проблем.
34. Розкрийте зміст загальнонаукової методології.
35. Розкрийте зміст поняття «соціологічне дослідження» та обґрунтуйте важливість використання соціологічного дослідження в соціальній роботі.
36. Розкрийте особливість мобільної соціальної роботи при вирішенні соціальних проблем.
37. Розкрийте особливості використання аутріч методу в соціальній роботі.
38. Розкрийте особливості використання методів емпіричного рівня дослідження.
39. Розкрийте особливості використання методів фостеринг та мейнстей в соціальної роботи.
40. Розкрийте особливості використання міждисциплінарної групової роботи фахівців соціальної сфери при проведенні соціального дослідження.
41. Розкрийте особливості волонтерської допомоги як одного із актуальних методів соціальної роботи.
42. Розкрийте переваги та недоліки використання методу спостереження в соціальній роботі.
43. Розкрийте сутність кейс методу як одного із основних методів соціальної роботи.
44. Розкрийте сутність методу контент-аналіз як методу збору соціальної інформації.
45. Розкрийте та охарактеризуйте етапи проведення наукового дослідження.
46. Розкрийте та охарактеризуйте основні принципи наукової методології досліджень.
47. Розкрийте та охарактеризуйте типи соціологічного дослідження.
48. Розкрийте та проаналізуйте доцільність використання методу телефонного консультування в практиці соціальних працівників.
49. Розкрийте та проаналізуйте структуру програми соціологічного дослідження.
50. Розкрийте типи соціальних досліджень: теоретичне, емпіричне, фундаментальне.
51. Розкрийте шляхи підвищення надійності даних при використанні методу спостереження.
52. Розкрити особливості використання кейс-методу в соціальній роботі.
53. Специфіка написання вступу до магістерської роботи (актуальність дослідження, мета і завдання, об'єкт, предмет, наукова новизна).
54. Сутність та процес проведення наукового дослідження.
55. Суть, роль і місце методології досліджень.
56. Сучасна гносеологія та методологія наукового пізнання.
57. Фундаментальна методологія та її значення у соціальних дослідженнях.

Третє питання в екзаменаційному білеті - "Визначте до проблеми актуальність, мету, завдання, об'єкт та предмет дослідження. Наведіть приклад оформлення списку наукових джерел (4 джерела (навчальний посібник, наукова стаття, тези конференції, нормативний документ))".

1. «Безробіття серед молоді як соціальна проблема»
2. «Волонтерство як феномен цивілізованого суспільства»
3. «Вплив засобів масової інформації на соціальне виховання».
4. «Жорстке ставлення до дітей та знущання над ними як соціальна проблема»
5. «Індивідуальне консультування як метод роботи з клієнтом».
6. «Надання соціальної допомоги багатодітним родинам»
7. «Неповні сім'ї, форми та методи роботи соціальних працівників з цією категорією сім'єю»
8. «Неформальне підліткове середовище як об'єкт і суб'єкт соціально-педагогічного впливу».
9. «Основні завдання та специфіка соціальної роботи з сім'єю»
10. «Основні напрямки соціальної роботи з асоціальними сім'ями»
11. «Основні напрямки соціальної роботи з дітьми-інвалідами»
12. «Основні напрямки соціальної роботи з формування здорового способу життя дітей та молоді».
13. «Особливості роботи соціального працівника з різними типами сімей»
14. «Особливості соціальної роботи в сільській місцевості»
15. «Особливості соціальної роботи з багатодітними сім'ями»
16. «Особливості соціальної роботи з дітьми, які залишились без батьківського піклування»
17. «Особливості соціальної роботи з жертвами насилля»
18. «Особливості соціальної роботи з прийомними сім'ями».
19. «Особливості соціальної роботи у закладах інтернатного типу для дітей-сиріт».
20. «Правові аспекти захисту прав дітей, позбавлених батьківського піклування»
21. «Проблема тютюнопаління серед дітей та молоді в сучасному суспільстві».
22. «Проституція як соціальна проблема»
23. «Соціальна робота з дітьми позбавленими батьківського піклування»
24. «Соціальні умови попередження девіантної поведінки молоді на сучасному етапі».
25. «Соціально-реабілітаційна робота з жертвами насилля»
26. «Форми та методи соціальної підтримки молодих сімей»

IX. Рекомендована література

Основна

1. Власенко Л., Ладанюк А., Кишенько В. Методологія наукових досліджень : навч. посібник. – К.: Ліра –К, 2018. – 352 с. Режим доступу: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/2019/Ladanuk_2018_352.pdf
2. Данильян О. Г. Д18 Методологія наукових досліджень : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – Харків : Право, 2019. – 368 с. ISBN 978-966-937-652-7. Режим доступу: https://pravo-izdat.com.ua/image/data/Files/592/3_Metodologija_vnutri.pdf
3. Туриніна О. Л. Методологія та методи психологічного дослідження: навч.-метод. посіб. / О. Л. Туриніна. — Київ : ДП “Вид. дім “Персонал”, 2018. — 206 с. — Бібліогр.: с. 199–205 Режим доступу: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/metod_psih_dosl.pdf
4. Бирта Г., Бурту Ю. Методологія і організація наукових досліджень. – К.: Центр навчальної літератури, 2014. – 142с. Режим доступу: https://shron1.chtyvo.org.ua/Burhu_Yurii/Metodolohiia_i_orhanizatsiia_naukovykh_doslidzhen.pdf
5. Каламбет С.В. Методологія наукових досліджень: Навч. посіб. / С.В. Каламбет, С.І. Іванов, Ю.В. Півняк Ю.В. – Дн-вськ: Вид-во Маковецький, 2015. – 191 с. Режим доступу: <https://pgasa.dp.ua/wp-content/uploads/2017/10/3-1.pdf>

Допоміжна

Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнтів / за ред. А. Є. Конверського. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 352 с. Режим доступу: https://biology.univ.kiev.ua/images/stories/Upload/Kafedry/Biofizyky/2014/konversky_osn_metod_ta_org_nayk_dosl.pdf

1. Методологія науки. Наукознавство [Текст] // Ковальчук, В. В. Основи наукових досліджень : навчальний посібник / В. В. Ковальчук, Л.М. Моїсєєв ; під наук. ред. В. О. Дроздова. – 4 - те вид., переробл. і доповн. – К. : ВД «Професіонал», 2007. – С. 29 - 38. Режим доступу: http://pdf.lib.vntu.edu.ua/books/Kovalchuk_2005_240.pdf
2. Чмиленко, Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» [Текст] / Ф.О. Чмиленко, Л.П. Жук. – Д.: РВВ ДНУ, 2014. – 48 с. Режим доступу: <http://kist.ntu.edu.ua/textPhD/mond.pdf>
3. Методологія наукових досліджень : навч. посібник / В. Є. Юринець. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 178 с. Режим доступу: http://ism-lnu.podia.com.ua/wp-content/vidannia/pidr/metod_nauk_dosl.pdf
4. Основи наукових досліджень: навч. посіб. / за заг. ред. Т. В. Гончарук. — Тернопіль, 2014. — 272 с. Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/4874/3/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A%20%D0%9E%D0%9D%D0%94%20%D0%B4%D1%80%D1%83%D0%BA.pdf>
5. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с. Режим доступу: <https://www.researchgate.net/profile/Tetyana->

Semigina/publication/342003632_Sucasna_socialna_robota/links/5eddf6ae299bf1d20bd86768/Sucasna-socialna-robota.pdf

6. Semigina T., Maidannyk O., Onischyk Y., Zhuravel Y. Local self-government reforms in Europe: legal aspects of considering the communities' social identity // Tribuna Juridica. 2020. Vol.10. Issue 2. P. 207-221. Режим доступу: <http://www.tribunajuridica.eu/arhiva/An10v2/3.%20Semigina%20et%20al.pdf>

7. Семигіна Т. В., Баланюк Ю. В. Розвиток в Україні механізмів державного регулювання системи професійних кваліфікацій // The system of public administration in the context of decentralization of power: Collective monograph. Riga : Izdevnieciba “Baltija Publishing”, 2020. С. 129-146. Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/343753351_ROZVITOK_V_UKRAINI_MEHANIZMIV_DERZAVNOGO_REGULUVANNA_SISTEMI_PROFESIJNIH_KVALIFIKACIJ/link/5f43b6dc92851cd3022290c9/download

8. Семигіна Т.В. Європейська практика підтвердження професійних кваліфікацій на основі неформальної освіти // Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. 2020. Вип.3 (132). С. 57-65. Режим доступу: <https://www.researchgate.net/profile/Tetyana-Semigina>

Х. Інформаційні ресурси

1. Рассоха І. М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для студентів 5 курсу денної форми навчання освітнього-кваліфікаційного рівня «магістр» спеціальностей 8.050106, 8.03050901 “Облік і аудит”, 8.050201 “Менеджмент організацій”, 8.03060101 “Менеджмент організацій і адміністрування (за видами економічної діяльності)” / І. М. Рассоха; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2011. – 76 с.

<http://eprints.kname.edu.ua/24084/1/2010%20%D0%BF%2090%D0%9B%20%D0%9C%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B4%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D1%8F%20%D0%BD%D0%B0%D1%83%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%85%20%D0%B4%D0%BE%D1%81%D0%BB%D1%96%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D0%BD%D1%8C.pdf>

2. Чмиленко, Ф.О. Посібник до вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» [Текст] / Ф.О. Чмиленко, Л.П. Жук. – Д.: РВВ ДНУ, 2014. – 48 с. http://library.dnu.dp.ua/Metodichki/metodologiyi_organizacija.pdf

3. Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень : навч. посібник / В. Є. Юринець. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 178 с

http://ism-lnu.podia.com.ua/wp-content/vidannia/pidr/metod_nauk_dosl.pdf

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА НУ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»	http://library2.stu.cn.ua/
БІБЛІОТЕКА ІМЕНІ В. ВЕРНАДСЬКОГО	http://www.nbu.gov.ua/
ЕЛЕКТРОННІ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ	Hathi Trust Digital Library
ДИСЕРТАЦІЇ, АВТОРЕФЕРАТИ	http://www.dissercat.com

	http://www.disser.com.ua
Електронні журнали	http://www.jstor.org/